

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
ATHANASIOS RANTOS
esitatud 29. septembril 2022¹

Kohtuasi C-394/21

Bursa Română de Mărfuri SA
versus

Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE)
menetluses osales:

Federația Europeană a Comercianților de Energie

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Curtea de Apel București (Bukaresti apellatsioonikohus, Rumeenia))

Eelotsusetaotlus – Elektriturg – Määrus (EL) 2019/943 – Direktiiv (EL) 2019/944 – Määrus (EL) 2015/1222 – Riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt on ette nähtud ainult üks määratud elektriturukorraldaja

Sissejuhatus

1. Selle eelotsusetaotluse on esitanud Curtea de Apel București (Bukaresti apellatsioonikohus, Rumeenia) vaidluse raames, mille pooled on Bursa Română de Mărfuri SA (edaspidi „BRM“) ja Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE) (riiklik energiaspektori reguleeriv asutus, Rumeenia (ANRE)) ning mis puudutab viimase keeldumist anda BRM-le välja litsents tsentraliseeritud elektriturgude korraldamiseks ja haldamiseks.

2. Eelotsuse küsimused, mida on käesolevas spetsiaalses ettepanekus käsitletud, on esiteks küsimus, kas määrus (EL) 2019/943², tõlgendatuna direktiivist (EL) 2019/944³ lähtudes, keelab liikmesriikidel anda välja ainult ühe elektrituru korraldamise ja haldamise litsentsi ning kohustab neid tegema lõpu seaduslikule monopolile, mis selles valdkonnas valitseb, ning teiseks küsimus, kas elektriturukorraldaja suhtes kohaldatakse selles määruses sätestatud vaba konkurentsi põhimõtteid, võttes arvesse ka mõistet „elektriturd“, mis on selles määruses määratletud viite abil sellele direktiivile.

¹ Algkeel: prantsuse.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu (ELT 2019, L 158, lk 54).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT 2019, L 158, lk 125).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus 2019/943

3. Määruse 2019/943 artiklis 1 „Reguleerimise ja kohaldamisala“ on sätestatud:

„Käesoleva määruse eesmärk on:

[...]

b) sätestada lõimitud elektrituru hea toimimise aluspõhimõtted, mis võimaldavad kõigile ressursside pakkujatele ja elektritarbijatele mittediskrimineeriva juurdepääsu turule, ning millega luuakse tarbijatele võimalusi, tagatakse konkurentsivõime ülemaailmsel turul ning tarbimiskaja, energia salvestamine ja energiatõhusus, hõlbustatakse hajanõudluse ja -pakkumise agregeerimist ning võimaldatakse turu ja sektorite lõimimist ja taastuvatest allikatest toodetud elektri turupõhist tasustamist;

c) kehtestada piiriülest elektrikaubandust käsitlevad õiglased reeglid ning suurendada sel viisil konkurentsi elektrienergia siseturul, võttes arvesse siseriiklike ja piirkondlike turgude konkreetset eripära [...];

[...]“.

4. Selle määruse artiklis 2 on esitatud järgmised määratlused:

„Kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

7) „turukorraldaja“ – üksus, kes osutab teenust, mille abil viiakse kokku elektri müügi- ja ostupakkumised;

8) „määratud elektriturukorraldaja“ [ehk „NEMO“⁴] – turukorraldaja, kelle pädev asutus on nimetanud täitma ülesandeid ühtse järgmise päeva turu mehhanismis või ühtse päevasisese turu mehhanismis;

[...]

25) „turuosaline“ – füüsiline või juriidiline isik, kes toodab, ostab või müüb elektrit, tarbimiskaja või salvestamisteenuseid, mis hõlmab kauplemiskorralduste andmist ühel või mitmel elektriturul, sealhulgas tasakaalustamisenergia turgudel;

[...]

40) „elektriturg“ – [direktiivi 2019/944] artikli 2 punktis 9 määratletud elektriturg;

⁴ Inglisekeelne lühend, mis vastab terminile „nominated electricity market operaator“.

[...]“.

5. Selle määruse artiklis 3 „Elektriturgude toimimise põhimõtted“ on sätestatud:

„Liikmesriigid, reguleerivad asutused, põhivõrguettevõtjad, jaotusvõrguettevõtjad, turukorraldajad ja volitatud ettevõtjad tagavad, et elektrituru toimimise aluseks on järgmised põhimõtted:

- a) hinnad kujunevad pakkumise ja nõudluse alusel;
- b) turureeglid soodustavad hindade vaba kujunemist ja hoiavad ära tegevust, mis takistab hindade kujunemist pakkumise ja nõudluse alusel;
- c) turureeglid soodustavad paindlikuma tootmise arendamist, säästvat, vähese CO₂-heitega tootmist ja paindlikumat pakkumist;
- d) tarbijatel on võimalik saada kasu turuvõimalustest ja konkurentsivõimelisematest jaemüügiturgudest ning neil on õigus tegutseda turuosalisena energiaturul ja energiasüsteemi ümberkujundamises;

[...]

- h) järk-järgult kaotatakse pakkumispiirkondade või liikmesriikide vaheliste piiriüleste võimsusvoogude ja piiriüleste tehingute takistused elektri- ja seotud teenuste turgudel;

[...]

- o) selleks et võimaldada turuosalistel olla turupõhiselt kaitstud hinnakõikumisega seotud riskide vastu ning et leevendada ebakindlust seoses investeringute tasuvusega, on börsil võimalik läbipaistvalt kaubelda pikaajaliste riskimaandamise toodetega ning pikaajaliste elektrienergia tarnelepingute üle saab pidada läbirääkimisi börsiväliselt, järgides liidu konkurentsioigust;

[...]“.

6. Sama määruse artikli 10 „Tehnilised pakkumispiirid“ lõigetes 4 ja 5 on ette nähtud:

„4. Reguleerivad asutused või liikmesriikide määratud muud pädevad asutused teevad kindlaks oma territooriumil rakendatavad tegevuspõhimõtted ja meetmed, mis võivad kaudselt piirata hulgihindade kujundust, sealhulgas piirata pakkumisi, mis on seotud tasakaalustamisenergia aktiveerimisega, reservvõimsuse mehhanismidega, põhivõrguettevõtja võetud meetmetega, müügitulemuste vaidlustamise meetmetega, või mis võivad kaasa aidata valitseva seisundi ärakasutamise ennetamisele ja ebatõhusalt kindlaks määratud pakkumispiirkondade tekke vältimisele.

5. Kui reguleeriv asutus või määratud pädev asutus on tuvastanud tegevuspõhimõtte või meetme, mida võidakse kasutada hulgihindade hinnakujunduse piiramiseks, võtab ta kõik asjakohased meetmed, et kõrvaldada, või kui see ei ole võimalik, siis leevendada selle tegevuspõhimõtte või meetme mõju pakkumiskäitumisele. [...]“

Direktiiv 2019/944

7. Direktiivi 2019/944 artiklis 2 on esitatud järgmine määratlus:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

9) „elektriturg“ – elektriturg, sealhulgas börsiväline turg ja elektribörs, turg energia, võimsuse, tasakaalustus- ja tugiteenustega kauplemiseks mis tahes ajavahemikel, sealhulgas tärminlepingute turg, päev-ette-turg ja päevasisene turg;

[...]“.

8. Vastavalt direktiivi 2019/944 artiklile 72 tunnistati sellega kehtetuks ja asendati direktiiv 2009/72/EÜ⁵ alates 1. jaanuarist 2021, kusjuures enamikku uue direktiivi sätetest kohaldatakse esimese direktiivi artikli 73 kohaselt alates sellest kuupäevast.

Määrus (EL) 2015/1222

9. Määruse (EL) 2015/1222⁶ artikli 4 „Määratud elektriturukorraldajate nimetamine ning nimetamise tagasivõtmine“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Iga liikmesriik, kelle elektrivõrk on ühendatud teise liikmesriigi pakkumispirkonnaga, peab tagama, et [...] nimetatakse vähemalt üks määratud elektriturukorraldaja, kelle ülesandeks on teostada ühtset järgmise päeva turu ja/või päevasisese turu mehhanismi. [...]“

10. Sama määruse artiklis 5 „Määratud elektriturukorraldajate nimetamine juhul, kui kauplemisteenustele kehtib riigis seaduslik monopol“ on sätestatud:

„1. Kui liikmesriigis või liikmesriigi pakkumispirkonnas kehtib käesoleva määruse jõustumise ajal päevasiseste ja järgmise päeva kauplemisteenuste riiklik seaduslik monopol, mis takistab nimetamast rohkem kui ühte määratud elektriturukorraldajat, peab asjaomane liikmesriik teatama sellest komisjonile kahe kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist ja liikmesriik võib keelduda pakkumispirkonda rohkem kui ühe määratud elektriturukorraldaja nimetamisest.

[...]

2. Käesoleva määruse kohaldamisel loetakse riiklikuks seaduslikuks monopoliks see, kui siseriiklikus õigusaktis on selge sõnaga sätestatud, et liikmesriigis või selle pakkumispirkonnas ei tohi üle ühe isiku osutada päevasiseseid ja järgmise päeva kauplemisteenuseid.

3. Kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumist peab komisjon [...] esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande [...]. Kõnealuse aruande põhjal ja kui komisjon leiab, et riiklike seaduslike monopolide jätkamine ei ole põhjendatud [...], võib komisjon kaaluda

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT 2009, L 211, lk 55).

⁶ Komisjoni 24. juuli 2015. aasta määrus, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (ELT 2015, L 197, lk 24; parandus ELT 2016, L 28, lk 18).

asjakohaste õigusloome- või muude meetmete võtmist liikmesriikidevahelise ja -sisese konkurentsi ning kaubanduse edendamiseks. [...]“

Rumeenia õigus

11. Elektri- ja gaasiseaduse nr 123/2012 (Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012)⁷ artikli 10 lõike 2 punktis f on ette nähtud:

„Pädev ametiasutus annab:

[...]

f) tsentraliseeritud turgude korraldamine – elektriturukorraldajale ainsa litsentsi ja ainsa litsentsi tasakaalustamisturu korraldajale.“

Põhikohtuasi, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

12. BRM on äriühing, kellel on Rumeenia õiguse kohaselt üldine pädevus hallata avaliku huvi turgu.

13. See äriühing esitas 20. augustil 2020 ANRE-le taotluse anda talle välja litsents tsentraliseeritud elektriturgude korraldamiseks ja haldamiseks.⁸

14. Kuna ANRE jättis selle taotluse rahuldamata põhjendusel, et ainus litsents, mille sai vastavalt seaduse nr 123/2012 artikli 10 lõike 2 punktile f anda, on välja antud äriühingule OPCOM, esitas BRM eelotsusetaotluse esitanud Curtea de Apel București (Bukaresti apellatsioonikohus) kaebuse, millega ta palus kohustada ANREd andma taotletav litsents talle välja. Sellesse menetlusse astus Federația Europeană a Comercianților de Energie (Energiaettevõtjate Euroopa Föderatsioon, Rumeenia).

15. BRM väidab peamiselt, et määrus 2019/943, tõlgendatuna koostoimes direktiiviga 2019/944, kohustab ANREd vältima igasugust monopoli tsentraliseeritud elektriturgudel, kuid viimane väitis vastu, et seaduse nr 123/2012 jõustumise kuupäeval oli äriühingule OPCOM juba kehtivalt välja antud nende turgude haldamise litsents määruse 2015/1222 alusel ning määruse 2019/943 ükski säte ei kohusta liikmesriike määrama mitut operaatorit, kelle ülesanne on nende turgude korraldamine ja haldamine.

⁷ 10. juuli 2012. aasta elektri- ja gaasiseaduse nr 123/2012 (*Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 485, 16.7.2012) redaktsioon, mida kohaldatakse põhikohtuasjas arutatava vaidluse suhtes (edaspidi „seadus nr 123/2012“).

⁸ Sellel kuupäeval oli OPCOM vastavalt seadusele nr 123/2012 ainus määratud järgmise päeva ja päevisese elektrituru ning pikaajaliste kauplemisteenuste turu korraldaja Rumeenia pakkumispäikkonnas. Teabe kohaselt, mida Rumeenia valitsus andis kohtuistungil, kaotati ainulitsentsi süsteem Rumeenia õigusaktidega alates 2022. aastast ning sel aastal sai BRM pikaajaliste elektriga kauplemise teenuste litsentsi.

16. Selles olukorras otsustas Curtea de Apel București (Bukaresti apellatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [määrus 2019/943], eelkõige selle artikli 1 punkt b ja artikkel 3, arvestades [direktiivi 2019/944] sätteid, keelab alates selle jõustumise hetkest liikmesriigil jätkata elektrienergia tsentraliseeritud turgude haldamiseks ja korraldamiseks ainsa litsentsi andmist? Kas Rumeenia riigil on alates 1. jaanuarist 2020 kohustus tõkestada olemasolev monopol, mis on seotud elektrienergia turu korraldamisega?
2. Kas [määruses 2019/943], eelkõige selle artikli 1 punktides b ja c ning artiklis 3 sätestatud vaba konkurentsi põhimõtete isikulisse kohaldamisalasse kuulub niisugune elektrienergia turu korraldaja nagu kaubabörs? Kas seda vastust mõjutab asjaolu, et [määruse 2019/943] artikli 2 punktis 40 viidatakse elektrituru defineerimiseks direktiivi 2019/944 artikli 2 punktis 9 sisalduvale elektrituru mõistele?
3. Kas seda, et liikmesriik annab elektrituru haldamiseks ainsa litsentsi, tuleb pidada konkurentsi piiramiseks ELTL artiklite 101 ja 102 tähenduses koostoimes ELL artikli 4 lõikega 3 ja ELTL artikli 106 lõikega 1?“

17. Kirjalikke seisukohti esitasid BRM, Rumeenia, Kreeka, Itaalia ja Küprose valitsus ning Euroopa Komisjon. BRM, Energiaettevõtjate Euroopa Föderatsioon, Rumeenia ja Kreeka valitsus ning komisjon esitasid ka suulisi seisukohti kohtuistungil, mis toimus 22. juunil 2022.

Õiguslik analüüs

18. Vastavalt Euroopa Kohtu palvele on käesolev ettepanek keskendatud esimese ja teise eelotsuse küsimuse analüüsile.

Esimene küsimus

19. Esimese eelotsuse küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas määrust 2019/943, eelkõige selle artikli 1 punkti b ja artiklit 3 tuleb direktiivist 2019/944 lähtudes tõlgendada nii, et sellega on liikmesriikidel alates selle jõustumisest keelatud anda välja ainult ühte elektriturgude korraldamise ja haldamise litsentsi ning see kohustab neid tegema lõppu seaduslikule monopolile selles valdkonnas.

20. Selles küsimuses tuleb märkida, et Rumeenias on seaduse nr 123/2012 artikli 10 lõike 2 punktis f ette nähtud, et elektriturukorraldajale võib välja anda ainult ühe litsentsi ning et ANRE andis selle litsentsi välja äriühingule OPCOM. Tegevus, mis on selle litsentsi esemeks, seisneb eelkõige tsentraliseeritud energiaturu haldamises, mis puudutab peamiselt kaht liiki kauplemist elektrimüüjate ja -ostjate vahel, st lepinguid, mis näevad ette elektritarnimise samal ja järgmisel päeval, ning teiseks pikaajalisi tehinguid, st lepinguid, mis näevad ette elektri tarnimise pikema aja jooksul.

21. Esimesena märgin, et määruses 2019/943 ja direktiivis 2019/944⁹, milles on sätestatud elektriturgude toimimise üldpõhimõtted, ei ole konkreetseid õigusnorme, mis käsitleksid kauplemisteenuseid müüjate ja ostjate vahel nendel turgudel.

22. Esiteks ei ole selle määruse artikli 1 punktidega b ja c ning artikliga 3, millele BRM tugineb põhjendusel, et nendega on riigisiseseid reguleerivaid asutusi kohustatud õhutama konkurentsi elektriturukorraldajate vahel, iseenesest vastuolus tsentraliseeritud elektriturgude korraldamise ja haldamise monopoli olemasolu. Teiseks ei avalda niisugust mõju ka selle määruse artikli 10 lõiked 4 ja 5, millele BRM samuti viitab põhjendusega, et nende sätetega kohustatakse pädevaid asutusi üle vaatama tegevuspõhimõtteid ja meetmeid, mis võivad aidata kaudselt piirata hulgihindade kujunemist, ning kui nad on niisuguse tegevuspõhimõtte või meetme üle vaadanud, võtma kõik asjakohased meetmed selleks, et kõrvaldada või vähendada nende mõju.

23. Teisena meenutan, et määrusega 2015/1222 on kehtestatud õigusnormid, mis käsitlevad elektriturukorraldajate määramist, et tagada ühtne järgmise päeva turu mehhanism või ühtne päevasisese turu mehhanism.

24. Vastavalt selle määruse artiklile 4 võib selles sätestatud kriteeriumidele vastava kandidaadi nimetada määratud elektriturukorraldajaks ning tema nimetamisest selleks võib keelduda ainult siis, kui määramiskriteeriumid ei ole täidetud või kõnealuse määruse artikli 5 lõikes 1 nimetatud juhul.

25. Selle määruse artikli 5 lõike 1 esimeses lõigus on nähtud ette erand, mis võimaldab liikmesriikidel säilitada järgmise päeva ja päevasiseste kauplemisteenuste puhul riikliku seadusliku monopoli. Erand puudutab ainult päevasiseid ja järgmise päeva teenuseid ning seda tuleb nagu iga erandit tõlgendada kitsalt.¹⁰ Seda ei saa seega laiendada muudele elektriturgudele, näiteks pikaajaliste kauplemisteenuste turg.

26. Kokkuvõtteks tuleb märkida, et kuigi seadusliku monopoli säilitamine võib elektrienergia järgmise päeva ja päevasiseste kauplemisteenuste puhul olla õigustatud määruse 2015/1222 artikli 5 lõike 1 esimese lõigu tähenduses, ei ole liidu elektrienergia siseturgu käsitlevates õigusnormides selles küsimuses midagi sätestatud, eelkõige määruses 2019/943 ja direktiivis 2019/944, mis puudutab seadusliku monopoli säilitamist pikaajaliste elektrienergiaga kauplemise teenuste puhul.¹¹

27. See öeldud, tuleb märkida, et kuna liidu elektriturge käsitlevate õigusnormide tõlgendus ei ole lõplik küsimuses, kas seaduslik monopol on pikaajaliste elektrienergiaga kauplemise teenuste puhul õiguspärane, tekib küsimus, ega niisugune monopol ei kujuta endast ELTL artiklis 49 ette nähtud asutamisevabaduse või vastaval juhul ELTL artiklis 56 ette nähtud teenuste osutamise vabaduse piirangut,¹² ning kui jah, siis kas seda õigustab proportsionaalne üldise huvi põhjus.

⁹ Märgin möödaminnes, et kuigi direktiiv 2019/944 ei ole käsitleva juhtumi faktiliste asjaolude suhtes *ratione temporis* kohaldatav, võib see siiski kujutada endast viitramistikku määruse 2019/943 tõlgendamisel.

¹⁰ Isegi mis puudutab järgmise päeva ja päevasiseid kauplemisteenuseid, siis seadusliku monopoli mudeli kohaldamine, mis on selle sätte kohaselt lubatud, kujutab endast asjakohastes õigusnormides visandatud konkurentsitudeli erandit.

¹¹ Muide, ei määruse 2019/943, direktiivi 2019/944 ega määrusega 2015/1222 ei ole läbi viidud täielikku ühtlustamist. Selle viimase määrusega on konkreetselt ainult kindlaks määratud „ühtlustatud miinimumeeskirjad“ (vt muu hulgas selle põhjendus 3) ning see puudutab muide ainult ühtset järgmise päeva ja päevasise turu mehhanismi.

¹² Vt 23. veebruari 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Ungari (C-179/14, EU:C:2016:108, punkt 164 ja seal viidatud kohtupraktika).

28. Euroopa Kohtu praktika kohaselt tuleb asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse piiranguteks pidada kõiki meetmeid, millega keelatakse nende vabaduste kasutamine, häiritakse seda või muudetakse see vähem atraktiivseks.¹³

29. Kuna riigisisese õiguse kohaselt on teiste liikmesriikide ettevõtjatel võimatu osutada selles liikmesriigis elektrienergia tehingute vahendamise teenuseid pikaajalisel turul Rumeenias tegevuskoha kaudu selles liikmesriigis või piiriüleselt, sest nad ei saa saada selleks litsentsi, võib niisuguseid õigusnorme, mille järgi sõltub majandustegevusega tegelemine ainuõiguse süsteemist, pidada asutamisevabaduse või teenuste osutamise vabaduse piiranguks.

30. Seepärast võib seaduse nr 123/2012 artikli 10 lõike 2 punkti f pidada ELTL artiklitega 49 ja 56 kooskõlas olevaks ainult siis, kui ilmneb, et seda õigustab mõni üldise huvi ülekaalukas põhjus ja see on proportsionaalne taotletava eesmärgiga.

31. Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole siiski seda küsimust tõstatanud, ei ole ta andnud teavet õiguspärase põhjuse kohta, mis võiks õigustada nende vabaduste piirangut.¹⁴ Eelnevat arvestades leian, et Euroopa Kohus ei saa võtta niisuguses küsimuses seisukohta ja veel vähem sellega kaasnevas küsimuses, kas see asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse piirang on vajalik ja proportsionaalne.

32. Teen seega ettepaneku vastata esimesele eelotsuse küsimusele, et määrust 2019/943 ning eelkõige selle artikli 1 punkti b ja artiklit 3 tuleb direktiivist 2019/944 lähtudes tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugused riigisisemed õigusnormid, mis võimaldavad välja anda ainult ühe litsentsi järgmise päeva ja päevasiseste elektrienergiaga kauplemise teenuste puhul vastavalt määruse 2015/1222 artikli 5 lõike 1 esimesele lõigule. Lisaks tuleb neid õigusnorme tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus seadusliku monopoli säilitamine pikaajaliste elektrienergiaga kauplemise teenuste puhul, mille seaduslikkust tuleb hinnata, lähtudes eelkõige ELTL artiklites 49 ja 56 sätestatud asutamisevabaduse põhimõttest ja teenuste osutamise vabaduse põhimõttest.

Teine küsimus

33. Teise eelotsuse küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas määrust nr 2019/943 ning eelkõige selle artikli 1 punkte b ja c ning artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et elektriturukorraldaja suhtes kohaldatakse vaba konkurentsi põhimõtteid. Tal on tekkinud ka küsimus selle kohta, kas asjaolu, et selle määruse artikli 2 punktis 40 esitatud mõistet „elektriturg“ on määratletud viitega selle mõiste määratlusele direktiivi 2019/944 artikli 2 punktis 9, on seejuures asjakohane.

34. Võttes arvesse suurt hulka määratlusi ja ristviiteid, eelkõige määruses 2019/943 ja direktiivis 2019/944, tundub mulle, et selle määruse sätetes on silmas peetud niisuguseid elektriturukorraldajaid nagu äriühing OPCOM.

¹³ Vt selle kohta eelkõige 21. juuli 2011. aasta kohtuotsus komisjon vs. Portugal (C-518/09, ei avaldata, EU:C:2011:501, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

¹⁴ Selles küsimuses märgin ainult, et nagu komisjon õigesti rõhutab, ei ole õiguspärased põhjused, millele ANRE viitab, st Rumeenia turu väiksus ja üksainus elektriturukorraldaja teistes liikmesriikides (mis lisaks ei tundu vastavat tõele), esmapilgul sellised, et õigustaksid niisuguseid piiranguid.

35. Määratud elektriturukorraldaja kuulub nimelt kas mõistesse „turukorraldaja“ määruse 2019/943 artikli 2 punkti 7 tähenduses, milles peetakse silmas „üksust, kes osutab teenust, mille abil viiakse kokku elektri müügi- ja ostupakkumised“,¹⁵ või laiemasse mõistesse „turuosaline“ selle määruse artikli 2 punkti 25 tähenduses, milles on peetud silmas „füüsilist või juriidilist isikut, kes toodab, ostab või müüb elektrit, tarbimiskaja või salvestamisteenuseid, mis hõlmab kauplemisskorralduste andmist ühel või mitmel elektriturul, sealhulgas tasakaalustamisenergia turgudel“.¹⁶

36. Teen seega ettepaneku vastata teisele eelotsuse küsimusele, et määrust nr 2019/943 ning eelkõige selle artikli 1 punkte b ja c ja artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et elektriturukorraldaja suhtes kohaldatakse nimetatud vaba konkurentsi põhimõtteid.

Ettepanek

37. Eelnevate kaalutluste põhjal teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Curtea de Apel București (Bukaresti apellatsioonikohus, Rumeenia) eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrust (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu, ning eelkõige selle artikli 1 punkti b ja artiklit 3 tuleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiivist (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL lähtudes

tõlgendada nii, et

- nendega ei ole vastuolus niisugused riigisisesed õigusnormid, mis võimaldavad välja anda ainult ühe litsentsi järgmise päeva ja päevasiseste elektrienergia kauplemise teenuste puhul vastavalt komisjoni 24. juuli 2015. aasta määruse (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised, artikli 5 lõike 1 esimesele lõigule;
- nendega ei ole vastuolus seadusliku monopoli säilitamine pikaajaliste elektrienergia kauplemise teenuste puhul, mille seaduslikkust tuleb hinnata, lähtudes eelkõige ELTL artiklites 49 ja 56 sätestatud asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtetest.

2. Määrust nr 2019/943 ning eelkõige selle artikli 1 punkte b ja c ning artiklit 3

tuleb tõlgendada nii, et

elektriturukorraldaja suhtes kohaldatakse nimetatud vaba konkurentsi põhimõtteid.

¹⁵ Vt ka määruse 2015/1222 artikli 7 lõike 1, mille kohaselt „[tegutsevad m]ääratud elektriturukorraldajad [...] riikide või piirkondade turgudel koos põhivõrguettevõtjatega ühtse päevasisese ja järgmise päeva turu korraldamisel. [...]“ (kohtujuristi kursiiv).

¹⁶ Lisaks, nagu märgib komisjon, kuuluvad elektriturukorraldajad ka mõiste „elektriettevõtja“ määratlusse direktiivi 2019/944 artikli 2 punkti 57 tähenduses – mis ei ole käsitletava juhtumi faktiliste asjaolude suhtes *ratione temporis* kohaldatav, kuid millele on viidatud määruse 2019/943 artikli 2 punktis 40 – ning kelleks on „füüsiline või juriidiline isik, kes täidab vähemalt üht järgmistest ülesannetest: elektrienergia tootmine, ülekandmine, jaotamine, agregeerimine, tarbimiskaja, energia salvestamine, tarnimine või ostmine, ning kes vastutab nende ülesannetega seotud kaubanduslike, tehniliste või hooldusküsimuste eest; käesolev mõiste ei hõlma lõpptarbijaid“.